

Saimaan ammattikorkeakoulu
Kuvataide Imatra
Kuvataiteen koulutusohjelma
Maalaustaide

Alexander Keyriläinen

Melankolia

Opinnäytetyö 2019

Tiivistelmä

Alexander Keyriläinen

Melankolia, 26 sivua

Saimaan ammattikorkeakoulu

Kuvataide Imatra

Kuvataiteen koulutusohjelma

Maalaustaide

Opinnäytetyö 2019

Ohjaajat: kuvataiteilija Petri Hytönen, lehtori Lotta Pyykkönen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyössä tutkittiin melankoliaa ja kuinka sitä on kuvattu taidehistoriassa. Melankoliaa pohdittiin yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä taiteilijan omakohtaisen kokemuksen kautta. Melankoliaa käsiteltiin tunnetilan, ei sairauden kautta.

Teoriaosuudessa kerrottiin melankolian erilaisista ilmenemismuodoista sekä pohdittiin sukupuolittunutta melankoliaa ja sitä, kuinka melankolia on vaikuttanut taiteilijaidentiteetin syntymiseen sekä historiassa että nykypäivänä. Tekstiosuudessa taiteilija pohti omaa melankolista kokemustaan ja sitä, kuinka se on vaikuttanut hänen työskentelynsä.

Taiteellinen osuus koostuu maalaussarjasta, jossa melankoliaa kuvataan ihmishahmojen kautta. Teoksissa on voimakkaat värikontrastit, joiden avulla taiteilija pyrki välittämään melankolista tunnetilaa.

Asiasanat: maalaus, melankolia, värikontrastit

Abstract

Alexander Keyriläinen

Melancholy, 26 pages

Saimaa University of Applied Sciences

Fine arts, Imatra

Painting

Bachelor's Thesis 2019

Instructors: Mr. Petri Hytönen, Visual Artist; Ms. Lotta Pyykkönen, senior lectures, Saimaa UAS

The purpose of the study was to research melancholy as an emotion, not as a form of mental illness.

The study discusses how people experience melancholy in many ways. The thesis researches how melancholy has been pictured during the history of fine arts. The artist discusses how he personally experiences melancholy and how he finds it a source of inspiration.

Information for the thesis were collected from books and web articles which study melancholy and how it appears in society.

The final work contains a series of paintings of human figures. The figures are pictured using rich and juicy colors.

Keywords: melancholy, painting, contrasts of colors

Sisällys

1	Johdanto.....	5
2	Melankoliasta.....	5
2.1	Mitä melankolia on?.....	5
2.2	Ilmenemismuodot.....	6
2.3	Sukupuolitettu melankolia.....	7
2.4	Taiteilijaidentiteetti.....	7
2.5	Minun melankolia.....	10
3	Menetelmät ja työtavat.....	12
4	Taiteellinen osuus.....	14
4.1	Aloitutus.....	14
4.2	Keskivaihe.....	17
4.3	Lopetus.....	22
5	Pohdinta.....	23
6	Onnistuinko?.....	24
	Lähteet.....	26

1 Johdanto

Melankolia on ollut läsnä alitajuisesti teoksissani jo pidemmän aikaa. Aloin pohtimaan teemaa tietoisesti vasta syksyllä 2018 ollessani vaihto-opiskelijana Barcelonassa, jolloin aloitin melankolia-aiheisten teosten työstön.

Valitsin melankolian aiheeksi myös siksi, koska se on kiinnostanut minua teemana sekä visuaalisessa taiteessa että musiikissa. Haluan yrittää tuoda melankolian tunteen konkreettisesti koettavaksi ja nähtäväksi.

Melankolia on tunnetila, joka on melkein pä jokaiselle tuttu. Kuitenkin melankoliaa tunnetaan hyvin eri tavoin, ja sitä voi tuntea sekä yksilöllisesti että kollektiivisesti. Teoksissani tutkin, kuinka voisin voimakkaiden värillisten valojen ja kontrastien avulla luoda mielikuvan futuristisesta melankoliasta.

Opinnäytetyöni teoriaosuus käsittelee melankoliaa ja kertoo pääpiirteittäin, mitä melankolia on, miten se ilmenee ja kuinka melankoliasta on saatu vaikutteita taiteeseen. Kerron myös omasta melankolian kokemuksesta, ja kuinka se vaikuttaa teoksiini.

Opinnäytetyöni taiteellisen osuuden aiheena on käsitellä omakohtaista melankolista kokemustani muotokuvan keinoin. Yritän välittää teoksissa vallitsevan tunnetilan myös katsojalle.

Teoksissa minulle ei ole tärkeintä mallin tunnistettavuus, vaan se, välittykö teoksesta katsojalle jokin tunnetila.

2 Melankoliasta

2.1 Mitä melankolia on?

Melankoliaa esiintyy monenlaisissa yhteyksissä. Melankoliaksi voidaan kutsua tietynlaista tunnetta ja mielentilaa. Melankolia kuitenkin voi olla myös vieraantuneisuuden tunnetta, kollektiivisia muistoja tai se voi olla apokalyptinen tunnelma hautajaisissa. Melankoliaan yhdistetään ulkopuolisuus ja synkkyys. Lähes aina melankoliat kuvaavat ristiriitaista suhdetta ympäristöönsä. (Johannisson 2012, 12.)

Melankolian voi sanoa sijaitsevan tiettyssä mielessä terveyden ja sairauden ”rajavyöhykkeellä”. Näille vyöhykkeille mahtuvat kaikki yksilön tavat välittää, kokea ja ilmaista mielen kärsimystä. Näitä kokemuksia ei kuitenkaan välttämättä pidetä epänormaaleina. Rajavyöhykkeillä voidaan tarkoittaa ahdistuksen ja synkkyyden kokemuksia, mutta myös tiettyjen ihmisten tuntemaa herkkyyttä. Ominaista rajavyöhykkeille on häilyminen terveyden ja sairauden, mutta myös sopeutumisen ja kapinan välimaastossa. Melankoliaa ei välttämättä pitäisikään miettiä siltä kannalta, miten tunnetila pitäisi luokitella, vaan pikemminkin, mistä tämä tunnetila viestii. Se voi myös olla yksilön spontaani reaktio yhteiskunnan äärimmäisen nopeaan muutokseen. (Johannisson 2012, 25.)

2.2 Ilmenemismuodot

Melankolialle on ominaista, että se ilmenee ahdistuksena, kaihona, väsymyksenä, tyhjiytenä, ikävystyneisyytenä, nautintopakkona tai levottomuutena (Johannisson 2012, 27).

Johannisson (2012, 31) haluaa tarkentaa melankolian käsitteellä olevan ainakin kolme ulottuvuutta: mielentila, sairaus ja tunne. Hän kertoo melankolian olevan ohikiitävänä mielentilana tuttu lähes jokaiselle.

Tunteena melankolialle on monta nimeä: apeus, alakulo, ikävystyneisyys, surumielisyyys, raskas- ja synkkämielisyyys sekä elämänväsymys. Yhteistä näille on sama viittauskohde: menetys. Se voi tarkoittaa sekä merkityksen menettämistä, että konkreettisemmin toimintakyvyn tai sängystä ylös nousemiseen tarvittavan voiman menetystä. (Johannisson 2012, 31.)

Pelkästään yksilöt eivät kärsi melankoliasta. Siitä voivat kärsiä myös ryhmät, luokat sekä koko yhteiskunta. Yhteisöllisellä tasolla melankolia voi merkitä kodittomuuden tai voimattomuuden aiheuttamaa reaktiota tai vain yleistä ilmapiiriä. Hyvänä esimerkkinä tästä on melankolia, joka leimasi Yhdysvaltain etelävaltioiden mustia ja synnytti melankolisesta tunnelmastaan tunnetun musiikkilajin, bluesin. Myös maisema, kaupunki tai paikka voi olla melankolinen. (Johannisson 2012, 32.) Orhan Pamuk kuvaa tällaista tilaa sanalla *hüzün*. Se on puoleensavetävä menetyksen- ja kaihonsekainen tunnelma, jonka voi nähdä ihmisissä sekä ka-

tunäkymissä. Se on kuin eräänlainen muistikuva suuren kulttuurin jäänteistä. Melankoliaa voi oikeastaan nähdä missä vain. Sitä voi nähdä nuhrisessa hotellihuoneessa, rapistuneessa teollisuusmaisemassa tai hylätyssä bensa-asemassa, jonka betonisen sokkelin ympärillä kieppuu kasa kuivia lehtiä. (Johannisson, 2012, 32.)

2.3 Sukupuolitettu melankolia

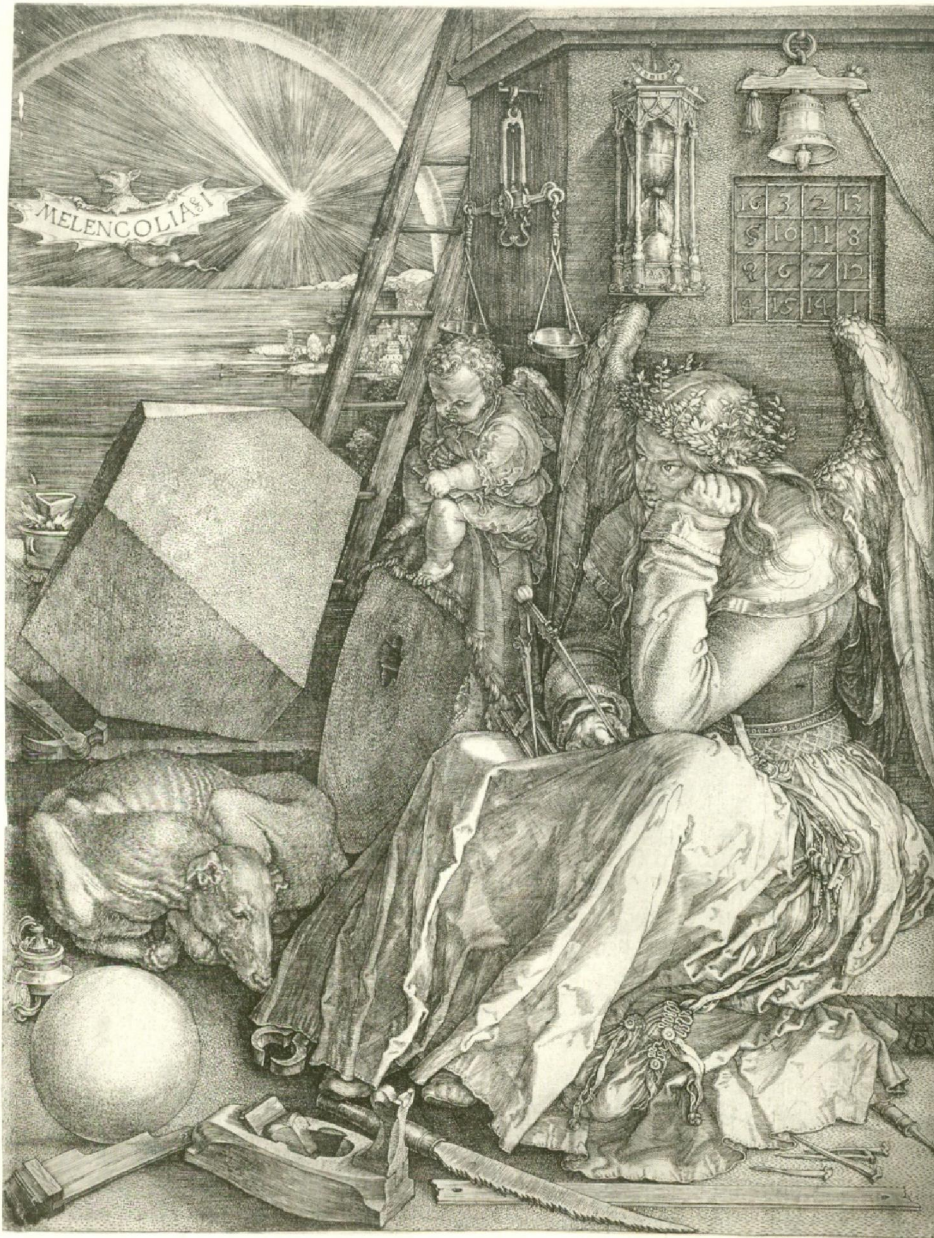
Melankolian historiallinen stereotyyppi on valittujen ryhmään kuuluva mies. Moderni melankolian stereotyyppi on nimetön nainen. Nykyään masennus on korvannut melankolian terminä. Tämän myötä käsitteet ovat siirtyneet miehisestä melankoliasta naiselliseksi masennukseksi. Miehen tappio on kyennyt aikoinaan muuntautumaan etuoikeutetuksi kulttuuriseksi arvostukseksi, mutta naisen tappiota leimaa vähättely. Historia vaikenee naisen melankoliasta. Vaikenemisen syynä tuskin on ollut naismelankolikkojen vähyys. Jos tätä mielentilaa ylipäättään käsiteltiin naisiin liittyvänä, sitä on pidetty puuttuvan falloksen kaipuuna tai kaihona. (Johannisson 2012, 74.)

Määritelmällisesti melankolian sukupuoli on siis miehinen. Melankolinen mies voi ilmentää herkkyyttä ja haurautta menettämättä miehisyyttään. Yleisesti hyväksytyyn melankoliakäsitteen turvin miehinen äly on saanut kehittää maskuliinin sisään piiloutuvaa feminiiniä. Miehen hysteria on kulttuurin ja taiteen alalla naisen hysteriasta poiketen liitetty erityisen luovaan herkkyyteen. (Johannisson 2012, 75.)

2.4 Taiteilijaidentiteetti

Romantiikan (n.1770 - 1830) aikana melankoliasta rakentui uudenlainen taiteilijaidentiteetti. Sen aikainen melankolikko on ailahtelevainen, ja tunteet vaihtelevat valtavasta itseluottamuksesta suureen itseluottamuksen puutteeseen. Kuitenkin tämä pitää sitä olotilaa parempana kuin tasapainoisuutta. Luominen aiheuttaa kärsimystä, mutta antaa myös merkityksen elämälle. Ulkopuolisuus on harkittumpaa. Itsensä loppuunpolttaminen on valinta, sekä se toimii yhteiskuntakritiikkinä. Melankolia oli taiteilijuuden peruskoodi, mutta se sai myös suosiota porvarillisen suuren yleisön identiteetin rakennusosana. (Johannisson 2012, 50 - 51.)

Romantikot halusivat ilmaista vain omia tunteitaan, uskonkäsitteitä, toiveitaan ja pelkojaan. Runoilija Charles Baudelaire huomautti, että *romantiikka ei ilmene aiheenvalinnassa eikä totuudellisuudessa, vaan tuntemistavassa* (Honour & Fleming 1992, 552). Tätä sanomaa tukee myös luonnoksille annettu uudenlainen arvo kaikkein spontaaneimpana taidemuotona ja tämän myötä myös vapaalle materiaalin käsittelylle.

Kuva 1. Albrecht Dürer, Melancholia I, 1514, 24.2 x 19.1 cm (Wolf 2016)

Toisaalta ennen romantiikan aikaakin taiteilijat ovat saaneet vaikutteita melankoliasta. Renessanssin nuoret filosofit levittivät mielikuvaa, että *homo melancholi-*

cus oli temperamentista älykkäin (Johannisson 2012, 35). Klassisimman hahmottelunsa näkemys sai Albrecht Dürerin teoksessa *Melancholia I* (Kuva 1) vuodelta 1514. *Melancholia I* -teoksen keskeinen aihe on mystinen ja alakuloinen naisfiguuri, jonka ajatellaan olevan melankolian ruumiillistuma. Dürer on saattanut yhdistää melankolian luovaan työskentelyyn, ja teoksen naishahmo voisi edustaa muusaa, joka odottelee inspiraatiota, mutta samalla pelkää, ettei inspiraatio enää palaa. Melancholian on myös ajateltu olevan vertauskuva sille, miten taiteilija mielsi itsensä ja statuksensa yhteiskunnassa. Aikalaiset kutsuivat tätä melankoliaa avokätiseksi, *melancholia generosa* (Johannisson 2012, 35).

Melankoliaa on aina kuvailtu kaksijakoiseksi yksilöiden tasolla. Se on kärsimystä ja luovuutta. Luovan puolen korostaminen on johtanut tilan romantisoimiseen ja valheelliseen sankarillistamiseen. Yksilö voi kuitenkin omaksua melankolisen tunteen ja tämän melankolisen tilan avulla kääntää menetyksen ja surun kokemukset kielelle, joka voimistaa häntä kriisissä ja auttaa palautumaan entiselleen. Tällainen voimaannuttava melankolia on ollut pääteemana esimerkiksi Franz Kafkalla, Virginia Woolfilla ja Samuel Beckettillä. (Johannisson 2012, 71 - 72.)

Romantiikan aikainen mielikuva melankolisista taiteilijoista on läsnä myös nykyaikana. Mielestäni on hienoa, jos taiteilija omistaa elämänsä taiteen tekemiselle, mutta burn outin ei pitäisi olla vaatimus siitä, että olet ”oikea taiteilija”. Jotkut taiteilijat pystyvät työskentelemään innostuessaan melkeinpä yötä päivää. Kuitenkaan omia työskentelytapoja ei pitäisi vertailla toisten tapoihin tai ajatella olevansa huonompi taiteentekijä, kun pitää omaa mielenterveyttään suuremmassa arvossa.

Meidän aikanamme varmaankin tunnetuimpia melankolikkoja ovat 27-vuotiaina kuolleet Jim Morrison, Kurt Cobain ja Amy Winehouse. Nämä populaarimusiikin melankoliset hahmot näyttävät yhä uusille sukupolville, että kahdeksasta neljään työskentely ei ole ainoa tapa elää. Näiden melankolisten taiteilijahahmojen itsemurhat voidaan käsittää äärimmäisenä kapinana yhteiskuntaa vastaan. (Pulakka 2015a.)

Artikkelissaan Pulakka (2015a) kertoo meidän voivan myös ajatella, ettei itsemurha ole kapinaa, vaan se on mieleltään sairastuneen ihmisen viimeinen pako-keino. Hän pohtii, että tilanteessa, jossa yhteiskunta ei osaa auttaa, itsemurha toimii hätähuutona, eikä se silloin enää ole seksikästä tai romanttista. Siitä tulee vain surullista. Hänen mukaansa nämä kohtalot kertovat siitä, että romantiikan ajan synnyttämä melankoliahahmo on edelleen voimissaan.

2.5 Minun melankolia

Olen taistellut ahdistuksen ja masennuksen kanssa useita vuosia. Vaikka omaan masennukseeni liittyy tietynlaisia melankolisia piirteitä, en halua käsitellä tekstissäni melankoliaa masennuksena tai mielenterveyden näkökulmasta. Haluan puhua melankoliasta enneminkin tietynlaisena katkeransuloisena tunteena ja mielentilana. Minulle se on tietynlaista vieraantuneisuuden tunnetta ympäristöstä ja myös yksinäisyyttä.

Melankoliaa on se tunne, kun sinulla on näennäisesti kaikki hyvin, mutta silti tunnet määrittelemätöntä tyhjyyttä. Se on läsnä silloin, kun olet väkijoukossa, mutta silti tunnet olosi yksinäiseksi. Se on tietynlaista pysähtyneisyyttä.

Kun yritän laittaa melankoliaa sanoiksi, ensimmäisenä mieleeni tulee lause ”yksinäisyyden tunne miljoonakaupungissa”. Ehkä tämä osaltaan vaikuttaa siihen, miksi liitän niin vahvasti neon- ja värivalot melankolian tunteeseen.

Joskus melankoliassa haluaa rypeä. Voi etsiä melankolista musiikkia ja ammentaa siitä lisää potkua tunnetilaan. Joskus musiikki voi toimia melankolisessa tilanteessa esteettisen kokemuksen maksimoijana. Victor Hugo (Pulakka 2015b) on kiteyttänyt tämän melankoliassa rypemisen halun hyvin: *melankolia, murheellisuuden onnea*.

Robert Burton on muotoillut asian siten, että melankolian voi kukistaa ainoastaan melankolialla. Se voidaan toivottaa jopa tervetulleeksi itsereflektoitavana, meditatiivisena mielentilana. Se antaa luvan uppoutua omaan ruumiiseen, ajatukseen, itseensä, huoleen ja tunnelmaan. (Johannisson 2012, 70.)

Saan paljon vaikutteita melankoliasta, ja se on henkilökohtainen tunnetila. En kuitenkaan lähtisi kuuluttamaan, että taiteentekijöiden täytyy kärsiä mielenterveysongelmista ollakseen (intohimoisia) taiteilijoita. Omalla kohdallani masennus tukahduttaa kaiken halun olla luova, ja masentuneena en halua tehdä ylipäättään mitään taiteellisen työskentelyn eteen. Siksi mielestäni on tärkeää erotella masennus sairautena ja melankolia tunnetilana.

Melankolia puhuu, masennus vaikenee (Johannisson 2012, 32).

Riehakkuus, hilpeys ja ilo ovat melankolisen tunnetilan vastakohtia. Amerikkalainen tietokirjailija Andrew Salomon sanoo, että depression vastakohta ei ole ilo, vaan elinvoimaisuus tai eloisuus (Pulakka 2015b).

Susan Sontagin mukaan *depressio on melankoliaa, josta on poistettu kaikki viihätysvoima* (Pulakka 2015b).

Vaikka pidänkin esimerkiksi Albrecht Dürerin melankolisista teoksista sekä Edward Hopperin maalausten melankolisesta tunnelmasta, saan enemmän vaikutteita teoksiini muusta visuaalisesta taiteesta, kuten elokuvista.

Ridley Scottin ohjaama neo-noir tieteiselokuva *Bladerunner* on yksi elokuvista, joka on visuaaliselta maailmaltaan ja tunnelmaltaan antanut minulle vaikutteita futuristiseen melankoliaan.

Melankolisesta tunnelmastaan ja jonkin tuntemattoman kaipuusta tunnetut ohjaaja David Lynchin elokuvat ovat myös toimineet vaikutteina teoksiini. Lynch haluaa erottaa teoksissaan arkitodellisuuden mielikuvituksen ja kaipuun kuvitteellisesta maailmasta (Lynch & McKenna 2019, 212).

David Lynch viittaa töissään 1950-luvulla elämäänsä lapsuuteen (Lynch & McKenna 2019, 12), eikä siksi olekaan ihme, että hän on ottanut vaikutteita amerikkalaisen Edward Hopperin (Kuva 2) maalauksista elokuviinsa sekä tv-sarja *Twin Peaks*in uusiin jaksoihin. Lynch on tehnyt kyseisessä sarjassa useita visuaalisia viittauksia Hopperin *Nighthawks* -maalaukseen, joka on ohjaajan käsissä muuttunut perversioksi amerikkalaisesta unelmasta (Horton 2017).

Kuva 2. Edward Hopper, Nighthawks, 1942 (Wikimedia Commons 2013)

3 Menetelmät ja työtavat

Työtapojen esittely

Opinnäytetyöhöni teen sarjan maalauksia melankolisesta tunnelmasta. Teoksissa käsitellään melankoliaa yleisenä mielentilana, epämääräisenä kaipuuna ja maailmasta eristäytyneisyyden tunteena.

Työskentelyprosessin aikana yritän saada aikaiseksi mahdollisimman monta teosta, joista lopuksi valitsen ne, jotka sopivat yhteen parhaiten. Minulla ei ole minikäänlaista mielikuvaa etukäteen siitä, kuinka monta teosta opinnäytetyöni lopuksi käsittää.

Teen teoksia erilaisille pohjamateriaaleille, jotka ovat suurimmilta osin kierrätyspohjia tai löytötavaraa. Teoksissani käytän pohjamateriaaleina pahvia, kangasta, vaneria ja paperia. Maalaukset toteutan pääosin öljyväreillä, mutta käytän myös akryylipohjaisia spraymaaleja tehosteina. Kokeilen myös käyttää vesiliukoisia öljyvärejä perinteisten öljyvärien lisäksi.

Opinnäytetyö aiheuttaa minulle paljon paineita ja on omiaan lisäämään valkoisen paperin kammoa. Kierrätyspohjia käyttämällä yritän helpottaa työskentelyyn heittäytymistä ja lieventää ajatusta siitä, että teokset menisivät pilalle.

Öljyvärin valitsin siksi, koska värejä voi työstää pitkään ja niiden avulla saan toivotunlaista jälkeä maalauksiini. Tavoittelen teoksissani väripintojen sulautumista pehmeästi toisiinsa, jonka osaltaan mahdollistaa öljyväreiden pitkä kuivumisaika. Haen myös maalauksiini kerroksellisuutta, joten öljyvärit ovat mielestäni tähän hyvä valinta.

Teoksissani haluan käsitellä melankolista estetiikkaa värien ja kontrastien kautta. Haluan tuoda teoksiin tunnelman, joka on omanlainen moderni versio 80-luvusta.

Maalaan valokuvia apuna käyttäen. Otan mallin kanssa valokuvia pimeässä huoneessa värillisten valojen kanssa irtosalamaa käyttäen. Näin saan halutunlaisia referenssikuvia, joissa on voimakkaat värivalot sekä kontrastit.

Kuvien luonnostelussa käytän apuna piirtoheitintä. Valitsin tämän menetelmän sen nopeutensa takia, mutta myös siksi, koska maalauksissani tärkein asia ei ole muotokuvallisuus tai henkilön tunnistettavuus, vaan enemmänkin tunnelman välittäminen. En kokenut tarpeelliseksi käyttää enempää aikaa luonnosteluvaiheeseen. Luonnostellessa ääriäviä käytin lyijykynää. Yleensä maalausten luonnostelussa käytetään hiiltä eikä lyijykynää siksi, että lyijykynän jälki saattaa ajan myötä tulla näkyviin maalikerrosten alta. En kuitenkaan halunnut käyttää hiiltä, koska se sotkee maalatessa tehden väreistä harmahtavia ja lyijykynän jälki on mielestäni helpompi peittää maalilla.

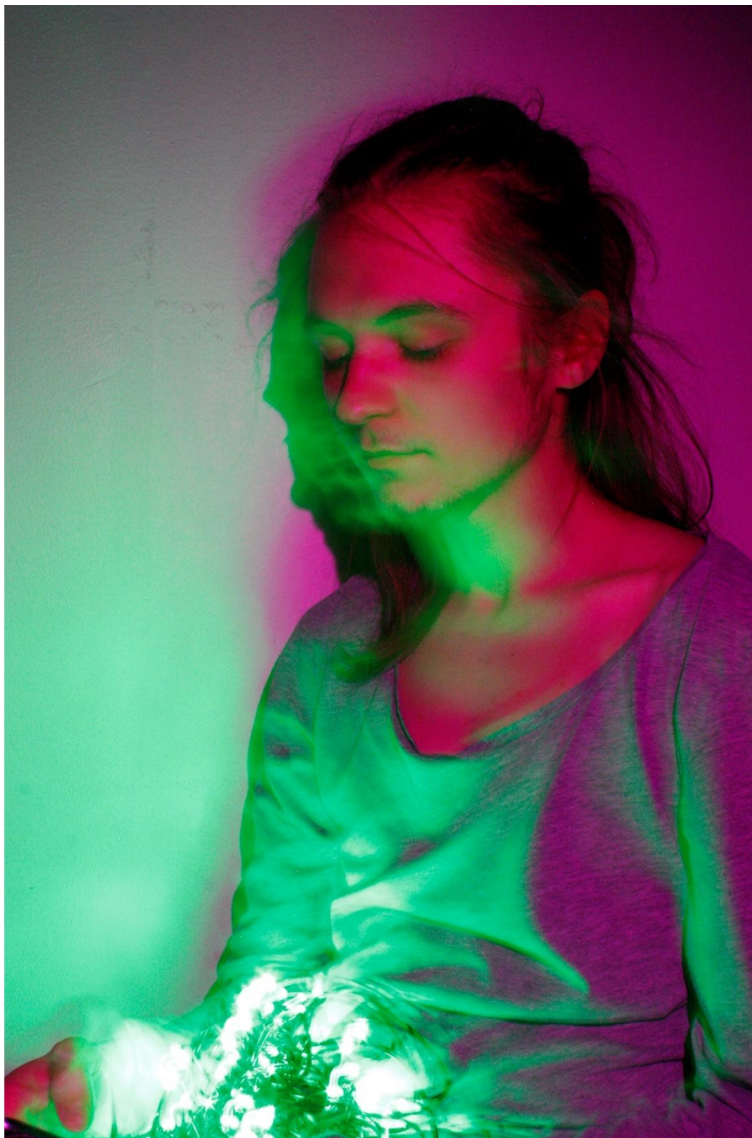
Maalauksiini haen voimakkaita kontrasteja ja kirkkaita värejä. Joissakin teoksissa käytän myös vastavärejä voimistamaan kontrasteja entisestään.

Ripustan paperi- ja kangasteokset pienillä magneeteilla ellen saa naulata teoksia lankanauloilla seinään. Vaneripohjiin kiinnitän koukut ripustusta varten maalausten taakse.

4 Taiteellinen osuus

4.1 Aloitus

Aloitin työskentelyn ottamalla valokuvia mallista voimakkaissa värivaloissa (Kuva 3). Mallina olen käyttänyt miestä, mutta mallin sukupuoli ei ole tärkeässä asemassa maalauksissani enkä halua korostaa mallin sukupuolta. Pyrkimyksenäni oli maalata hahmosta hieman androgyynimpi.

Kuva 3. Referenssi (Keyriläinen 2019)

Käsittelin maalauksissani melankoliaa ihmiskuvan kautta. Olen aiemmin maalanut ihmiskuvia, joten minusta oli luonnollista opinnäytetyössäkin maalata teoksia, joissa on ihminen. En kuitenkaan halunnut, että teokset olisivat liian ilmeisiä ja pyrin mallin ilmeissä vähäeleisyyteen.

Ohjaava taiteilija ehdotti minulle teoksien aiheiksi esineitä tai erilaisia ympäristöjä. Pohdin esineiden kuvaamista hyvänä ideana, mutta päädyin kuitenkin karsumaan ne pois ja pitäytymään pelkässä ihmiskuvassa.

Käytin kuvatessa värillisiä tunnelmavalvoja mallin sylissä sekä pidin kädessäni irtosalamavaloa, johon sai liitettyä värillisiä kalvoja. Tällä tavoin sain voimakkaita värikontrasteja valokuviin, joiden pohjalta maalaisin.

Melankolia ja surumielisyyttä mielletään usein tummasävyiseksi tai jopa mustavalkoiseksi. Melankoliset teokset ovat usein värimaailmaltaan tummia. Maalauksissani kuitenkin käytän paljon kirkkaita ja kylläisiä värejä. Halusin luoda kuviin värimaailmaltaan samanlaista tunnelmaa kuin futurististen elokuvien melankolisissa suurkaupunkimiljöissä, joissa neonvalomainokset vilkkuvat korkeiden rakennusten seinillä ja valaisevat muuten hämyisiä sekä utuisia katuja.

Muokkasin kuvien kontrasteja vahvemiksi ja selkeämmiksi ennen tulostamista. Tulostin valokuvat sekä paperille että piirtoheitinkalvolle.

Pohjustin erilaisia pohjia valmiilla akryylipohjusteella. Se on minusta yksinkertaisin tapa tehdä pohjustus. Vältän myös mielelläni eläinpohjusteiden käyttöä, jos mahdollista, koska pohjustuksen voi tehdä myös käyttämättä eläinpohjusteita. Pohjustaminen vei yllättävän paljon aikaa, koska osa pohjamateriaaleista imi pohjustetta paljon itseensä ja kerroksia täytyi tehdä useampia. Yllätyin siitä, että pohjissa oli paljonkin eroja sen suhteen, kuinka paljon pohjustetta oli laitettava.

Pohjamateriaaleina minulla oli MDF-levyä, koivuvaneria, akvarellipaperia sekä kangaspohjia. MDF-levyjä lukuun ottamatta kaikki pohjamateriaalit olivat kierrätysmateriaalia tai vanhoissa teoksissa käytettyjä pohjia. MDF-levy oli minulle aivan uusi tuttavuus. Olin aiemmin käyttänyt ainoastaan koivuvaneria pohjina ja nyt halusin kokeilla, käyttäytyisikö MDF-levy eri tavalla kuin koivuvaneri. Koivuvaneri nimittäin useasti alkaa vääntymään, kun sille maalataan useita kerroksia.

Minulle oli tärkeää, että pohjia olisi mahdollisimman useita. En halunnut minulle tulevan paniikkia siitä, että olisi vain muutama maalaus pohja ja ajattelevani, että juuri näille pohjille tehtyjen teosten on pakko onnistua. Maalaus pohjia valitsin siksi useita eri materiaaleja, koska halusin kokeilla, mille pohjille olisi mukavin

maalata ja mihin tulisi paras maalausjälki. Ajattelin myös erilaisten pohjamateriaalien tuovan enemmän tunnetta siitä, että se ei haittaa, jos joku teos epäonnistuu.

Maalauspohjien koko oli hyvin vaihteleva. Maalausprosessini idea oli yrittää maalata mahdollisimman monta teosta ja lopuksi päättää, mitkä teokset sopisivat yhteen. Siksi pohjien koolla ei varsinaisesti ollut minulle merkitystä maalausprosessin aloituksessa.

Luonnostelin piirtoheitintä apuna käyttäen mallini ääriviivat maalauspohjille. Joidenkin referenssikuvien kanssa oli ongelmia, koska tulostettaessa kuvat muuttuivat epätarkoiksi ja siitä edelleen piirtoheitinkalvoille kopioidessa ne muuttuivat vielä epätarkemmiksi. Oli hankalaa luonnostella, koska en hahmottanut, missä menivät taustan ja mallin rajat.

Itse maalauksen aloittaminen oli pelottavaa. Minulla oli tunne, etten yhtäkkiä osakaan enää maalata. Vertasin omaa prosessiani muiden teoksiin ja mietin, onko minun opinnäytetyöni aihe tarpeeksi hyvä. Panikoin myös sitä, että mikään maalauksista ei onnistuisi. Kuitenkin olin kauhean kärsimätön teoksieni kanssa ja en osannut katsoa niitä keskeneräisinä, vaan tuomitsin ne heti alkuun huonoiksi.

Samalla unohdin ajatuksen siitä, että deadlineen mennessä kaikkien aloittamieni maalausten ei tarvitsisi olla valmiita. Alusta asti minulla oli suunnitelmana, että tämä prosessi olisi tärkein eikä minua haittaisi, vaikka vain pari maalausta valmistuisi. Minua myös pelotti näyttää maalausten alkuja muille, koska pelkäsin toisten tuomitsevan maalaukseni.

4.2 Keskivaihe

Otin aluksi liikaa neuvoja muilta. Uskoin toisten maalaustapojen olevan parempia kuin omani ja unohdin, millainen on oma maalausprosessini sekä tapani työskennellä. Huomasin, että en tunnistanut omaa maalaustapaani ja työskentely alkoi tuntumaan vieraalta. En pitänyt maalausjäljestäni (Kuva 4) ja yritin keksiä tapoja korjata aloittamistani maalauksista ne kohdat, joista en pitänyt. En halunnut teoksiini tarkkarajaisia värialueita, vaan pikemminkin, että värit sulautuisivat toisiinsa pehmeästi.

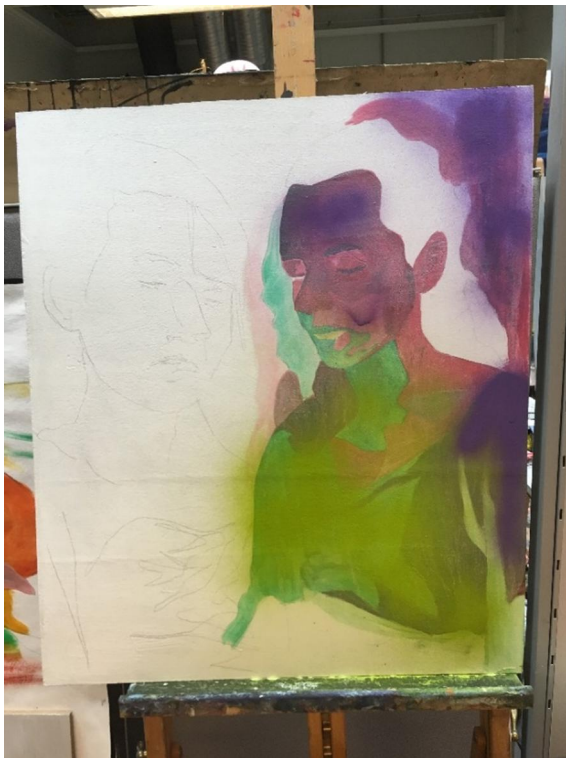

Kuva 4. Maalausprosessi 1 (Keyriläinen 2019)

Päätin ratkaista maalausjälkeen liittyvät ongelmat peittämällä värialueiden rajakohdat valkoisella maalilla (Kuva 5). Päädyin myös käyttämään akryylipohjaista spraymaalaa näiden värialueiden rajojen hämärtämiseen (Kuva 6). Huomasin spraymaalain tuovan hyvännäköisiä efektejä maalauksiin ja päätin kokeilla käyttää spraymaalaa myös maalausten taustoille sekä tuomaan valon tuntua teoksiin.

Kuva 5. Maalausprosessi 2 (Keyriläinen 2019)

Kuva 6. Maalausprosessi 3 (Keyriläinen 2019)

Tässä vaiheessa huomasin, että jokaisessa maalauksessani oli vain yksi hahmo, vaikka aiemmin olin suunnitellut maalaavani myös kahta hahmoa yhteen teokseen. Päätin luonnostella taas piirtoheitintä apuna käyttäen toisen hahmon mukaan joihinkin teoksiin (Kuva 7). Mietin jonkin verran etukäteen minkä värisen

Kuva 5. Maalausprosessi 4 (Keyriläinen 2019)

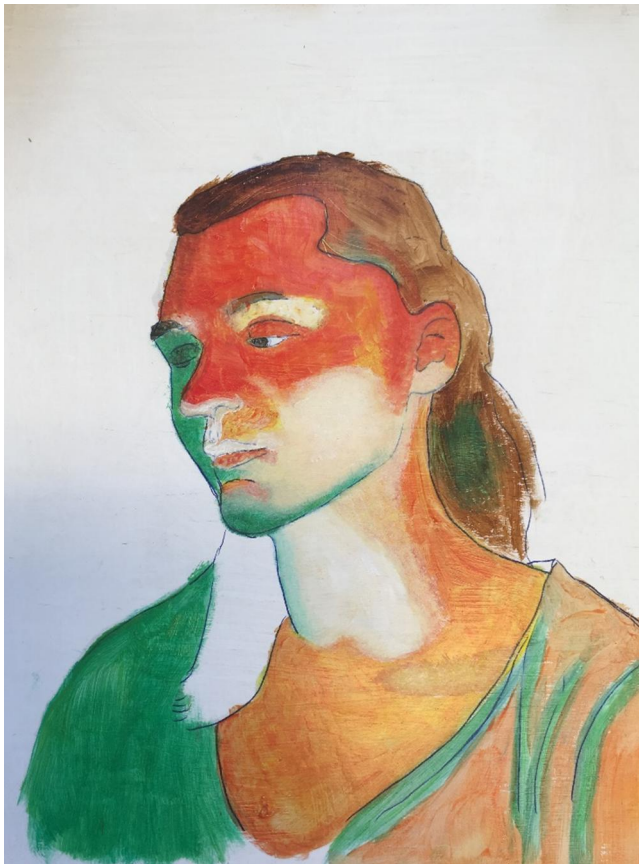
hahmon sijoittaisin mihinkin pohjaan. En halunnut teoksissa olevien hahmojen olevan liian paljon väriharmoniassa keskenään, joten halusin myös jättää sattumalle varaa. Tämän takia en käyttänyt pitkiä aikoja teosten värimaailman pohtimiseen.

Uuteen hahmoon päätin kokeilla spraymaalaa heti. Spraymaalin päälle oli mielestäni hyvä maalata. Pidin spraymaalista myös siksi, että se toi uudenlaista rentoutta työskentelyyn. Spraymaali loi illuusion neonvaloista ja toi maalausjälkeä katsellessa mielikuvan siitä, että valo olisikin lähtöisin itse maalauksesta. Referenssikuvissa oli värialueita, joissa kaksi väriä sekoittuivat keskenään utuiseksi

värimassaksi. Pidin spraymaalin tekemästä utuisesta jäljestä, jolla pystyin imitoimaan maalauksiin samanlaista jälkeä kuin valokuvissa oli.

Seminaarissa tapahtuneen opettajan kanssa käydyn konfliktin jälkeen sain uudenlaista puhtia maalaukseen. Pohjustin neljä uutta MDF-levyä valkoisella akryylipohjusteella sekä yhden pohjan maalasin spraymaalilla fuksian väriseksi. Ajattelin kokeilla uudenlaista lähestymistapaa maalaamiseen. Muut teokset olen maalannut valkoiselle pohjalle, mutta nyt halusin kokeilla, olisiko värilliselle pohjalle erilaista maalata ja toisiko se teoksiin jotain uutta. Luonnostelin osaan pohjista kaksi hahmoa ja osaan yhden hahmon.

Löysin yhden pienen koivuvaneripalan tavaroistani ja päätin kokeilla maalata siihen vesiliukoisilla öljyväreillä (Kuva 8). Aiemmista teosten luonnosteluista poiketen, luonnostelin tämän teoksen kalkeeripaperia apuna käyttäen jäljentämään ääriiivat valitusta referenssikuvista. En ollut aivan tyytyväinen vesiliukoisten öljy-

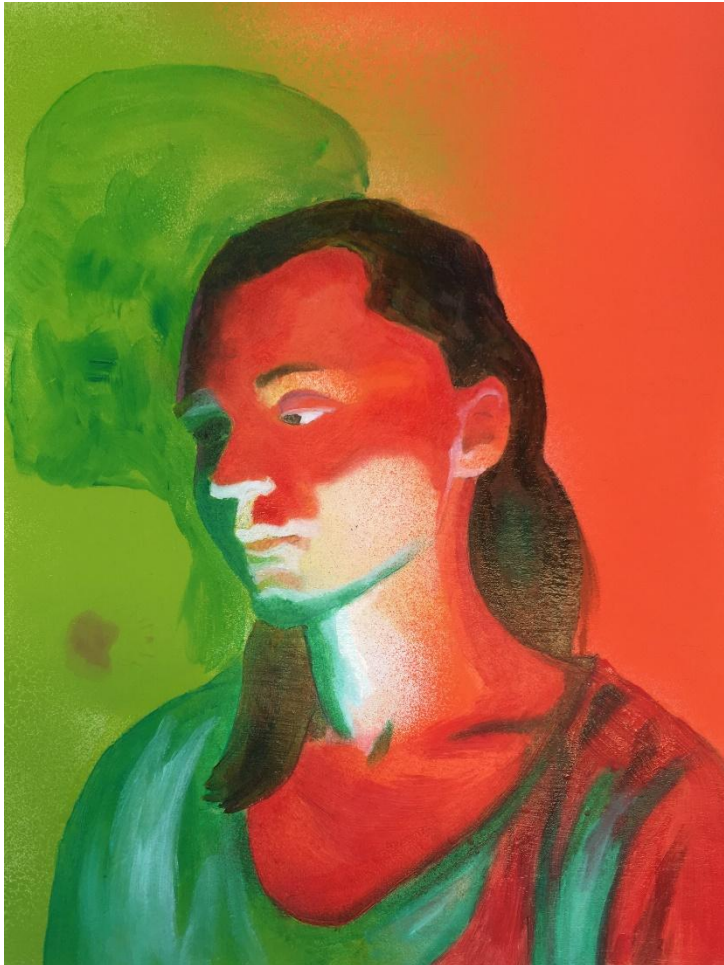

Kuva 6. Kokeilu vesiliukoisilla öljyväreillä (Keyriläinen 2019)

värien maalaustuntumaan. Alempi maalikerros lähti liian helposti uuden maali-kerroksen mukana pois. Aioin kuitenkin antaa näille väreille vielä mahdollisuuden.

Kokeilin vesiliukoisten värien kaveriksi spraymaalaa ja huomasin niiden sopivan hyvin yhteen (Kuva 9). Pidin erityisesti spraymaalilla tekemästäni efektistä oranssin ja valkoisen alueen yhtymäkohtaan.

Kuva 7. Vesiliukoiset öljyvärit II (Keyriläinen 2019)

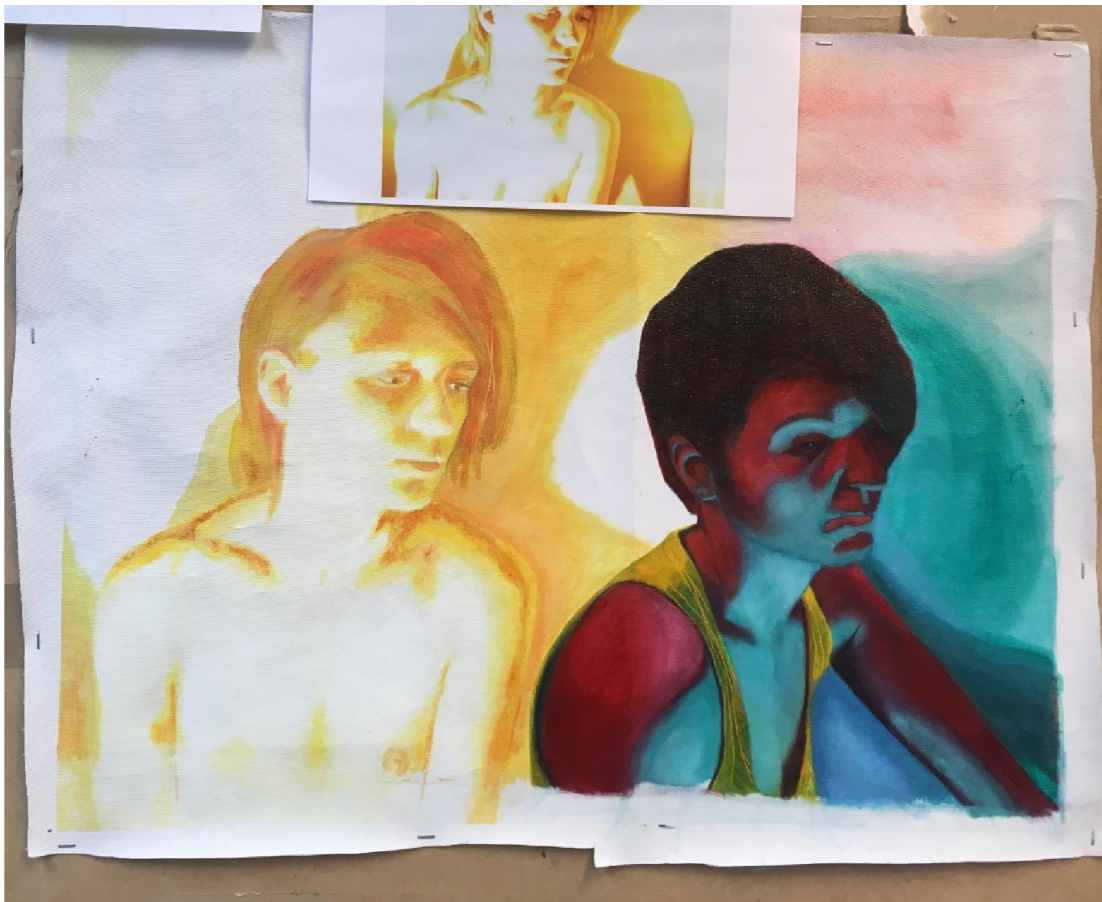
Huomasin pikkuhiljaa osaavani katsoa referenssikuviani uudella tavalla. Maalattessani aloin hahmottamaan paremmin ottamistani valokuvista, mitkä värit olivat syntyneet kahden erilaisen värillisen valon olleen kuvaushetkellä päällekkäin muodostaen näin uuden värin mallin kasvoihin. Maalatessani kerroksia syntyi myös uusia värejä. Huomasin myös, että tekemisen ilo oli palannut takaisin työkentelyyni ja maalaaminen ei tuntunut niin väkisin tehdyltä.

Maalasin teoksiin useita kerroksia käyttäen ohennetta runsaasti. Tavoittelin tällä työskentelytavalla kevyttä ja ilmavaa jälkeä.

Jotenkin huomasin, että maalatessa asiat alkoivat loksahdella paikoilleen. Huomasin tekeväni päätöksiä nopeammin ja enemmän intuitiivisesti. Alussa työskentelyssä oli selkeästi mukana pelko tehdä virheitä. Olin jopa liian harkitseva ja kontrolloiva työskennellessäni. Nyt mukaan tuli rentous, jota olin kaivannut alusta asti. Pohdinkin, että nähtävästi oli käytävä kriisitilanteita läpi, joiden jälkeen pysyin vapautumaan työskentelyyn ja saamaan huolettomamman asenteen maalaukseen.

4.3 Lopetus

En halunnut teoksiini kliiniseltä tuntuva viimeistelyä, joka on liian tarkoin mietitty etukäteen. Koska teoksissa kuvatut hahmot voisivat olla hahmoja esimerkiksi jostakin yökerhosta, minusta oli aivan loogista, että myös teokset olisivat hiukan nuhjuisia. Maalasin yhden teoksista kankaalle, joka oli kiinnitetty niiteillä vaneriin

Kuva 8. Viimeistelyä vaille (Keyriläinen 2019)

kiinni (Kuva 10). Kankaan ostin taidekaupasta hukkapalana, ja se oli siksi epäsymmetrisesti leikattu. Tämä epäsymmetrisyys toi mielestäni teokseen hallittua viimeistelemättömyyttä. Päätin, että en aio rajata teosta, kun irrotan kankaan vannerista. Ajattelin niiteistä tulevien reikien tekevän tukevan ajatuksiani nuhjuisuudesta.

Päätin pitkän pohdinnan jälkeen, että maalausten taustat voisivat jäädä väripinnoiksi, jotka imitoivat värillisiä varjoja. Ohjaajani ehdotti, että voisin maalata erilaisia villejä kuvioita maalausten taustalle. Päädyin kuitenkin siihen, että liian mietitty ja kuvioitu tausta veisi teoksiani eri suuntaan, mihin niitä halusin viedä. Käytin referenssikuvissa olleita värillisiä varjoja malleina taustojen väripintoihin.

Teokset eivät valmistuneet tekstiosuuden palautukseen mennessä, koska työskentelyaikaa teoksille oli vielä neljä viikkoa jäljellä.

5 Pohdinta

Minulla ei ollut tietoisesti tarkoitusta maalata hahmoista samannäköisiä, kuten geneerisissä melankolisissa maalauksissa. Kuitenkin tutkittuani melankolia-aiheisia teoksia, huomaan ottaneeni referenssikuvia mallista juuri samanlaisissa asennoissa kuin monissa taidehistoriassakin nähdyissä teoksissa.

Maalauksissani kirkkaat ja pirteät värit voisivat luoda aivan toisenlaisen vaikutelman, jos teoksen hahmo olisikin iloinen tai hymyilevä. Mallini alakuloinen ilme tuo selkeän viitteen alavireiseen mielialaan tehden kontrastin muuten kirkkaisiin väriin. Koen onnistuneeni teoksissani tuomaan kokemuksen suurkaupungin neonvaloista sekä melankolisesta tunnelmasta, mutta mielestäni työskentelyprosessi on valmis vasta sitten, kun teokset on ripustettu museoon näyttelyä varten.

Etsin melankoliaa käsitteleviä suomalaisia nykytaiteilijoita, ja niitä löytyikin useampi. Suomalaisessa taiteessa melankolia tuntuukin olevan edelleen läsnä. Jatkan siinä mielessä suomalaista taideperinnettä. Kuitenkin Suomessa melankoliaa edelleen kuvataan vähäeleisesti hillityllä väripaletilla tai tummilla sävyillä. Tässä kohtaa uskon tuovani värikkäillä teoksillani uudenlaista näkökulmaa melankoliasta suomalaiseen taidekenttään.

6 Onnistuinko?

Minulle sanottiin työskentelystä, että pitäisi tehdä isompaa ja pitäisi tehdä isomilla siveltimillä. Kuitenkin huomasin, että pidin kaikkein eniten pienillä siveltimillä yksityiskohtien teosta ja pienikokoisimmat teokset onnistuivat parhaiten. Tulevaisuudessa aionkin jatkaa samojen aiheiden parissa, mutta aion kokeilla tehdä hie-
man pienempiä maalauksia ensitöikseni.

Kokeilin spraymaalain käyttöä ensimmäistä kertaa vasta opinnäytetyöni aikana. Olin aina mieltänyt sen vaikeasti lähestyttäväksi työvälineeksi. Yllätyin positiivisesti tästä materiaalista ja aionkin käyttää sitä tulevaisuudessa ennakkoluulottomammin teoksiini.

Työskentely alkoi sujumaan paremmin siinä vaiheessa, kun huomasin olevani iltatyöskentelijä. Asiat loksahdivat paikoilleen, kun sain työskennellä omassa rauhassa ja luoda omat aikatauluni. Tämä oli mielestäni prosessin ja tulevaisuudessa työskentelyn kannalta yksi tärkeimmistä oivalluksista.

Opinnäytetyössäni maalausprosessi ja sen läpi käyminen oli keskeinen teema. Loppuvaiheessa prosessia huomasin itsessäni kehityksen merkkejä, jotka olivat tapahtuneet yllättävän lyhyessä ajassa. Ehkä tärkein lopputulos olikin kasvaminen taiteilijana ja löytää kyky tehdä omia ratkaisuja sekä seistä päätöksensä takana.

Kuva 9. Valmis teos (Keyriläinen 2019)

Lähteet

Honour, H. & Fleming, J. 1992. Maailman taiteen historia. Helsinki: Otava.

Horton, H. 2017. <https://filmschoolrejects.com/framed-influence-artist-edward-hopper-contemporary-cinema/>. Luettu 1.4.2019.

Johannisson, K. 2012. Melankolian huoneet. Alakulo, ahdistus ja apatia sisälämme. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Keyriläinen, A. 2019. Kuvataideopiskelija. Saimaan ammattikorkeakoulu. Imatra. Valokuva. 2019.

Lynch, D. & McKenna, K. 2018. Tilaa unelmoida. Helsinki: Like.

Pulakka, K. 2015a. Melankolisen taiteilijan kuolema on liian helppoa romantisoida. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/07/13/melankolisen-taiteilijan-kuolema-liian-helppoa-romantisoida>. Luettu 31.3.2019.

Pulakka, K. 2015b. Tehokkuusajatteluun perustuvassa maailmassa melankolia on vitsaus. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/06/08/tehokkuusajatteluun-perustuvassa-maailmassa-melankolia-vitsaus>. Luettu 31.3.2019.

Wikimedia Commons 2013. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nighthawks_by_Edward_Hopper_1942.jpg. Luettu 1.4.2019.

Wolf, N. 2016. Dürer. Köln: Taschen.